

Pikku-uutisia – Smånotiser – Brief notes

Ischnura pumilio (Odonata, Coenagrionidae) Suomelle uusi sudenkorentolaji

MATTI HÄMÄLÄINEN

HÄMÄLÄINEN, M.: *Ischnura pumilio* (Odonata, Coenagrionidae) Suomelle uusi sudenkorentolaji. (*Ischnura pumilio* (Odonata, Coenagrionidae) a new dragonfly species to the Finnish fauna.) — *Notulae Entomol.* 65:155. 1985.

Ischnura pumilio (1 ♂) was collected in N: Espoo, Matinkylä (near Helsinki) on 10. VII. 1984 on a recently built garden pond. Since then no further specimens have been found in the locality. The distribution of the species, expanding northwards, is briefly presented. In a postscript, Valle's (1942) record of *I. pumilio* from NW Mongolia is corrected — the material is from Kazakhstan — Kirghizstan boundary.

Author's address: M. Hämäläinen, Department of Agricultural and Forest Zoology, University of Helsinki, SF-00710 Helsinki, Finland

Kerätessäni 10. VII. 1984 Sini Walleniuksen kanssa sudenkorentoja Espoon (N) Matinkylässä (667:37) löysimme 1 ♂:n Suomelle uutta sudenkorentolajia *Ischnura pumilio* (Charpentier).

Löytöpaikka on Matinkylän urheilupuiston läpi Gräsanojaan laskevasta ojasta laajentamalla ja putoamalla tehty pieni matala tekolammikko, joka heinäkuussa 1984 oli vielä keskentekoinen (Kuva). Lammikon kasvillisuus oli vähälajista ja niukkaa. Korento istui ratamosarpiolla n. 5 cm:n korkeudella vedenpinnasta. Se oli maturi ja virheettömässä kunnossa. Myöhemmin samana kesänä ja v. 1985 olen käynyt lammikolla yli 20 kertaa, mutta muita *I. pumilio* -yksilöitä en ole nähnyt. Lammikolla esiintyi molempina kesinä mm. *Libellula depressa*.

I. pumilio

- ♂ ♀ etusiiven siipitäplä huomattavasti suurempi kuin takasiiven
- ♂ ♀ kauluksen takareuna tasaisesti pyöritynyt
- ♂ takaruumiin 8. jaokkeen etuosa (2/3) päältä musta ja takaosa sininen; 9. jaoke pääosin sininen (yleensä vain 2 mustaa täplää) ja 10. jaoke musta
- ♀ takaruumiin 8. jaoke päältä täysin musta. Perälisäkkeet vaaleat.

Postscript:

In his paper "Odonaten aus dem westlichen Zentralasien" Valle (1942, *Ann. Entomol. Fenn.* 8: 114–126) listed *Ischnura pumilio* from Mongolia on basis of material collected by J. Sahlberg in Kurdai at Kendyktau on 4.VIII. 1896. However, this locality is at the Kazakhstan–Kirghizstan boundary, west of Alma-Ata, and not in NW Mongolia, where J. Sahlberg in fact never visited.

I. pumilion levinneisyysalue ulottuu Espanjasta ja Brittein saarilta yli koko Etelä- ja Keski-Euroopan idässä Kashmiriin, Länsi-Turkestaniin ja Altaille saakka. Lisäksi se on tavattu Shansissa Pohjois-Kiinassa, sekä Marokossa, Azoreilla ja Madeiralla.

Lajin on viime vuosikymmeninä todettu levinneen pohjoisemmaksi Itämeren molemmin puolin. Latviasta se löydettiin ensimmäisen kerran v. 1941. Aiemmin pohjoisin löytöpaikka oli Kaliningrad (Königsberg). Virossa tehtiin ensimmäinen löytö v. 1961. Kaikkiaan tunnetaan Virossa nykyään neljä löytöpaikkaa, alueen länsi- ja eteläosista (J. Vilbaste, in litt.). Etelä-Jyllannista *I. pumilio* on löydetty kolme kertaa ja Bornholmilla lajilla lienee pysyviä populaatioita, sillä P. Nielsen (in litt.) tapasi lajia siellä runsaasti v. 1978–1981. Samoin on Gotlannista äskettäin löydetty runsas esiintymä (G. Sahlén, in litt.). Aiemmin Ruotsista tunnettiin vain yksi varma löytö Skånen länsirannikolta v. 1933.

I. pumilio on tunnetusti ekspansiivinen ja esiintymisessään epäsäännöllinen. Se on Keski-Euroopassa uusien vastamuodostuneiden, vielä vähäkasvustoisten biotooppien, kuten savilammikoiden ja hiekkakuoppien, tyypillinen tulokaslaji. Tällaisilta paikoilta lajin populaatiot kuitenkin häviävät 1–3 vuodessa ja siirtyvät muualle. Matinkylän biotooppi vastaa hyvin lajin vaatimuksia. On luultavaa, että *I. pumilio* on levinnyt Suomeen Itämeren itäpuolitse ja että sillä on populaatioita etelärannikon tuntumassa.

I. pumilion erottaa *I. elegansista* mm. seuraavien tuntomerkkien perusteella:

I. elegans

- ♂ ♀ siipitäplät samankokoiset
- ♂ ♀ kauluksen takareunan keskiosa muodostaa kapean lähes pystysuoran levyn
- ♂ takaruumiin 8. jaoke päältä sininen; 9. ja 10. jaoke musta
- ♀ takaruumiin 8. jaoke päältä sininen. Perälisäkkeet mustat.